



Mihail Sadoveanu al scenei naționale, nu numai sau nu atât prin înfățișarea sa de patriarh, maiestuos, falnic ca un stejar, de o prestanță magnifică, cât prin noblețea seniorială pe care o degajă, prin înțelepciunea ce iese valori venerabile, ocean de vigoare chiar la vârsta sa respectabilă, de decan al teatrului românesc.

Calboreanu a jucat în foarte multe piese, interpretind roluri extrem de deosebite ca factură, dar apogeul creațiilor sale a fost acel memorabil Ștefan cel Mare din *Apus de soare* de Delavrancea. Înviat din pulberea secolelor, legendarul Domn al Moldovei era blind și aprig, idolatrizat de toți, dar profund uman, fără privilegiul de a rămâne infailibil, indiscutabil. Ștefan cel Mare, întruchipat de Calboreanu, nu răspundea la violență prin furie, nici prin isterie sau răzbunare, ci prin curaj și generozitate. Cu șira spinării întotdeauna dreaptă, cu un mers sigur, apăsător, ce avea forța unui stat, cu inima cât și ca o catedrală, Ștefan știa că învinșii au puține șanse de a fi reabilitați. Și chiar dacă, în urma unei bătălii, se clătina în noapte ca un vas-fantomă deasupra unui ocean de somn și într-o mare de vis în care-i apărea nemișcarea ființelor în goana zilelor, se scutura de iluzia, de balsamul numit ieșirea din timp, increzător că istoria are multă imaginație și va ști să-l aducă la limanul victoriei.

Medalion

George Calboreanu

Prin Ștefan Calboreanu a relevat marea artă a unui domnitor ce părea că nu conduce, deși furierea mințile și inimile în viață și în război, ferindu-se de cortegiul imobil al puterii deșarte, al orgoliului fără margini, al gloriei zadarnice. Și, deși s-ar părea că Ștefan întărește convingerea că omul are nevoie de idoli, că are nevoie să se identifice cu un salvator, cu un cirmaci, Calboreanu l-a interpretat astfel înfățișându-l în fața noastră un om între oameni, simplu, modest, un țăran puternic care nu știe ce înseamnă intoleranța, această frică a friei, un țăran semeț ce nu se lasă zdrobit de istorie.

George Calboreanu va intra în analele teatrului românesc ca un mare interpret romantic. Nu al gesturilor mari, al unei exuberanțe exterioare, artificiale, al unei vitalități fără zăgazuri. Dimpotrivă. El a știut să comunice și prin imobilitate și tăcere. Uneori, printr-o tăcere ce venea din adâncul veacurilor, de sute de ani. O tăcere care, la fermierul Cabbot din *Patina de sub ulmi* de O'Neill, voia să spună că nu poate transforma mica sa durere în sfârșitul lumii. Dar tăcerea era curmată de o privire care marca trecerea de la liniște la furtună. Atunci devenea asaltat de trecut și neliniștit de viitor, vocea sa devenea un răcnet zguduitor, o fantastică erupție a naturii, ce putea sfârșima în calea sa totul. Dar același Calboreanu, jucând același personaj, în aceeași piesă, după această descărcare electrică de mari proporții, devenea un curcubeu, pe fața sa se așternea o imensă bunătațe, ce cobora parcă din ceruri, privirea trecea de la furtună la o incredibilă liniste.

Sînt cîteva stări de spirit și manifestări de caracter pe care Calboreanu n-a încercat vreodată să le interpreteze: patima răzbunării, cruzimea exemplară, sărutul trădării sau magistrala păcăleală.

Acest lucru spune ceva despre George Calboreanu, omul, cetățeanul. Cel ce știe a se păstra în veșnicul anotimp al frumuseții, cel ce știe că adevărul artistic în care a crezut nu s-a risipit ca un vis, cel al cărui suflet e mare cît o țară.

Ion Mihăileanu

„Rampa“, acum 50 de ani mai 1928

● De la „trimisul nostru special“ la Congresul autorilor dramatici de la Berlin, aflăm că Nona Ottescu, Căton Teodorian, Horia Furtună au pledat, în cuvîntările lor, pentru o mai rodnică colaborare între autorii dramatici contemporani. ● O piesă scrisă „acum patru ani“ de N. Iorga se joacă la Teatrul Național: Cleopatra are, și-are, o distribuție de prestigiu — Sorana Topa, G. Calboreanu, I. Sirbu, G. Ciprian. Dar e atît de cald... se lamentează reporterul! ● Ce se va juca la „Cărăbuș“? Tânase a angajat-o pe Joséphine Baker pentru revista Negru pe alb. Tânase e tot... Tânase! Aduce de la Paris „celebrul jazz de 14 persoane“, iar de la Viena și Berlin, cîteva numere de varieteu. De n-ar ploua, doamne ferește! ● În lipsa melodramei, de ce n-am publica, în foileton, romanul lui A. de

Herz, „Inimă de mamă“? Ah, ma chère!... ● Numai pentru cititorii noștri! „In strada Labirint 40 se desfășoară un mare stoc de lingerie de corp, de masă și pat; de asemenea, perdele, toate lucrate de mînă, cu prețuri foarte ieftine“. ● Tristan Bernard a scris o nouă piesă, Spiteful... „Rampa“ precizează că „se ocupă în această piesă de farmaciști, spre bucuria publicului“. ● Maria Filotti reia Dama cu camelii, alături de R. Bulfinski, N. Bălățeanu, A. Athanasescu. Umor involuntar al gazetei: „piesa se joacă în costumele epocii“! ● Tragedianul Storin, în Procurorul Hallers! „Fioroasa“ piesă a lui Paul Lindau e anunțată, evident, eu toată sobrietatea. ● La Parcul Oteteleșanu, sub castanii seculari, trupa lui Sică Alexandrescu joacă Moritz al II-lea, succesul din iarnă. Încă se joacă teatru, pe

fundalul sonor al comenzilor de fleici și de halbe de bere!...

● În sfîrșit, „Casa Vidi“, după o îndelungată practică la Paris, execută rochii, mantouri („eștin!“), la doi pași, pe strada Al. Lahovari! ● „Intenționați să mai scrieți vreo piesă?“ — îl întreabă, ingenuu, Ioan Massoff pe N. Iorga, în interviul prilejuit de premiera Cleopatrei. Marele istoric răspunde: „Voi scrie piese și voi ține discursuri toată viața mea — numai așa, ca să fac ne-caz altora!“ ● Moare un poet din alte vremi, Artur Stavri. „Scrisese la umbra lui Coșbuc“. ● E cald, cald, cald... Tudorică Mușatescu se întoarce de la hipodrom cu... epigrame. O fi pierdut la curse? „Șiruri lungi de pontî sinîștri se întorc spre Capitală / Innotînd în praful galben și-n sudoarea personală / Fiîndcă, domnule, hazardul e un ce capricios / Pleci spre el cu taxiometru și, timpî, te-torci pe jos“.

I. N.